

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Dyddiad:	21 Tachwedd 2016
Pwnc:	Newidiadau i'r Polisi Codi Tâl - Gwasanaethau Gofal Cartref
Aelod (au) Portffolio:	Y Cynghorydd Aled Morris Jones
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Jones
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Dafydd Bulman - Rheolwr Busnes a Thrawsnewid Strategol dafyddbulman@ynysmon.gov.uk 01286 752013 Delyth Jones - Uwch Swyddog Cyllid Delythjones@ynysmon.gov.uk 01248 752785
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl aelodau

Mater ar gyfer Sgriwtini

1. Er mwyn sicrhau cynaliadwyedd y gwasanaeth yn y dyfodol, dylid adolygu'r trefniadau ar gyfer codi ffioedd am ofal cartref er mwyn sicrhau y ceir lefelau priodol o incwm yn seiliedig ar allu person i dalu.
2. Mae 4 opsiwn ar gael i ni, sef
 - Dim Newid
 - Gweithredu'r polisi ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth newydd yn unig.
 - Ei weithredu mewn dau gam – sef 50% y flwyddyn am 2 flynedd
 - Gweithredu'r Polisi Codi Tâl a argymhellir o 1/04/2017.
3. Rydym yn bwriadu ymgynghori ar yr opsiynau hyn gydag unigolion a effeithir rhwng Tachwedd ac Ionawr a bydd argymhelliad terfynol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror 2017

1.0 Rhagarweiniad

Bwriad y fframwaith codi tâl ac asesu ariannol a gyflwynwyd gan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 yw sicrhau bod tâl a godir am ofal, os codir y fath dâl, yn gyson, yn deg ac yn gwbl eglur. Yr egwyddor gyffredinol yw nad oes ond raid i bobl dalu'r hyn sy'n fforddiadwy iddynt. Cynhelir asesiad ariannol ar bobl sydd angen gofal a chymorth a hynny er mwyn sefydlu faint y bydd angen iddynt ei dalu, os o gwbl, tuag at y gofal y maent yn ei dderbyn. Wrth benderfynu a ddylid codi tâl ac wrth bennu maint y tâl a godir, rhaid i awdurdodau lleol gymryd i ystyriaeth pa gyfraniad neu ad-daliadau y bydd angen eu gwneud,

sef yr egwyddorion y mae'r fframwaith hwn yn seiliedig arnynt.

Wrth wneud hyn, rhaid i ni:

- codi tâl yn gyfartal fel bod y rheini a chanddynt anghenion tebyg am ofal a chymorth yn cael eu trin yr un fath ac er mwyn cael gwared ar anghysondebau rhwng y tâl a godir am wahanol fathau o ofal a chymorth;
- bod yn gyson, i gael gwared ar wahaniaethau yn y ffordd y mae pobl yn cael eu hasesu'n ariannol i benderfynu'r tâl a godir arnynt;
- sicrhau na chodir mwy ar bobl nag y mae'n rhesymol ymarferol iddynt ei dalu ac na ddylid codi tâl arnynt sy'n fwy na'r gost i'r awdurdod o ddarparu neu drefnu'r gofal a'r cymorth y maent yn ei dderbyn neu y byddant yn ei drefnu drostynt eu hunain drwy Daliadau Uniongyrchol;
- bod yn glir ac yn dryloyw, fel bod pobl yn gwybod faint a godir arnynt; hyrwyddo canlyniadau llesiant, cynhwysiad cymdeithasol a chefnogi'r weledigaeth o annibyniaeth, llais a rheolaeth;
- helpu gofalwyr i ofalu am eu hiechyd a'u lles eu hunain ac i ofalu'n effeithiol ac yn ddiogel;
- canolbwyntio ar y person, gan adlewyrchu'r amrywiaeth o sefyllfaoedd gofal a gofalu a'r amrywiaeth o opsiynau sydd ar gael i helpu i gwrdd ag anghenion pobl a chanlyniadau llesiant;
- sicrhau nad yw'r tâl a godir am y gwasanaeth yn fwy na chostau darparu'r gwasanaeth

1.1 Sefyllfaoedd lle na chaiff yr awdurdod lleol godi tâl.

Ni chaniateir i awdurdod lleol godi tâl am rai mathau o ofal a chymorth y mae'n rhaid eu trefnu yn rhad ac am ddim:

- cymorth a ddarperir ar ffurf gwasanaeth ail-alluogi a drefnir o dan Ran 2 (Swyddogaethau Cyffredinol) neu Ran 4 (Cwrdd ag anghenion) y Ddeddf, neu wasanaeth ail-alluogi a drefnir fel taliadau uniongyrchol o dan Adrannau 50 neu 52 (Taliadau Uniongyrchol) y Ddeddf, am hyd at 6 wythnos i bobl i'w galluogi i gadw neu i adennill eu gallu i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain. (Wrth ddarparu taliadau uniongyrchol neu wasanaeth ail-alluogi i sicrhau darpariaeth o'r fath, dylai awdurdodau lleol ystyried a ddylid ymestyn y cyfnod hwn mewn achosion unigol lle byddai'r canlyniadau i'r unigolyn yn well pe bai'n

cael y cymorth ail-alluogi am ddim am gyfnod hirach, megis y rheini y byddant angen cymorth am gyfnod hwy oherwydd nam ar y golwg);

- gofal a chymorth a roddir i bobl â chlefyd Creutzfeldt-Jacob;
- gwasanaethau / cymorth ôl-ofal a ddarperir o dan adran 117 Deddf Iechyd Meddwl 1983;
- ni chaniateir codi tâl am asesu anghenion, cynllunio gofal, cynlluniau gofal, darparu datganiadau tâl nac ychwaith i gynnal adolygiad o benderfyniad i godi tâl neu i adolygu swm y tâl a godir gan nad yw'r prosesau hyn yn gyfystyr â darparu gofal a chymorth. Mae hyn yn cynnwys darparu gwybodaeth a chyngor;
- cludiant i wasanaeth dydd lle darperir y cludiant fel rhan o wasanaeth i gwrdd ag anghenion yr unigolyn.
- eiriolaeth broffesiynol annibynnol pan fo'r awdurdod lleol wedi trefnu i'w ddarparu yn unol â'r cod ymarfer ar eiriolaeth o dan Ran 10 (Cwynion, Sylwadau a Gwasanaethau Eiriolaeth) y Ddeddf Lle na all yr unigolyn oresgyn y rhwystr (au) sy'n ei atal rhag cymryd rhan lawn yn y prosesau asesu, gofal, cynllunio gofal, adolygu a diogelu heb gymorth gan unigolyn priodol, ac nid oedd y fath unigolyn ar gael.

1.2 Cynnal asesiad ariannol:

Gan y bydd angen i bobl sy'n derbyn gofal a chymorth y tu allan i gartref gofal dalu eu costau byw o ddydd i ddydd megis costau rhent, bwyd a chyfleustodau, mae'r fframwaith codi tâl ac asesu ariannol yn ceisio sicrhau bod ganddynt ddigon o arian i dalu'r costau hyn. Mae'n rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod gan unrhyw unigolyn y codir tâl arno isafswm incwm sy'n cyfateb i "hawl sylfaenol", yn ogystal â byffer o 35% o'r swm hwnnw. Mae rheoliadau 12 a 27 y Rheoliadau Codi Tâl (yr isafswm incwm ar gyfer person sy'n derbyn gofal a chymorth y tu allan i gartref preswyl) yn diffinio "hawl sylfaenol" ac yn nodi sut i weithredu hynny a'r ffactorau y mae'n rhaid eu cymryd i ystyriaeth ym mhob achos. Yn ogystal, er mwyn helpu gyda gwariant sy'n gysylltiedig ag anabledd, rhaid i'r rheini y codir tâl arnynt fod â 10% ychwanegol o'u "hawl sylfaenol" ar ôl tuag at y gwariant hwnnw. Nodir isod y lefelau incwm gweddilliol a oedd mewn grym yn ystod 2016/17: -

Pobl o Oed Pensiwn: £ 225.62

Pobl o dan Oed Pensiwn: £ 152.76

Yn ogystal, mae trothwy cynilion / cyfalaf o £ 24,000

1.3 Taliadau Cyfredol

Yn hanesyddol, mae polisi codi tâl Cyngor Sir Ynys Môn am ofal cartref wedi bod yn seiliedig ar sbardunau budd-dal / lwfans, gydag uchafswm tâl o £60 yr wythnos ar gyfer y rheini y mae eu cynilion a / neu eu cyfalaf yn fwy na £ 24,000 neu y mae eu hincwm yn uwch na'r lefel weddilliol oni bai eu bod:

Ar Gredyd Gwarantedig / Cymhorthdal Incwm - Ddim yn Derbyn Lwfans Gweini Uwch / Eifen Ofal y Lwfans Byw i'r Anabl	Dim tâl
Ar Gredyd Gwarantedig / Cymhorthdal Incwm	£ 12.28 yr wythnos
Yn derbyn Lwfans Gweini Uwch / Eifen Ofal y Lwfans Byw i'r Anabl neu Bremiwm Anabledd Difrifol.	£ 15.00 yr wythnos
Eraill	£ 60 yr wythnos oni bai bod incwm gweddilliol y derbynnydd yn llai na'r lefel incwm dynodedig.

Fel awdurdod lleol, rydym yn gwario £4,445,480 ar hyn o bryd ar ofal cartref yn 2015/16 ac mae defnyddwyr gwasanaethau yn cyfrannu £462,810.

1.4 Mater ar gyfer sgrwtini:

Er mwyn cydymffurfio â gofynion statudol o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 cynhaliwyd adolygiad gan swyddogion er mwyn sicrhau y cydymffurfir â'r ddeddfwriaeth newydd, ac i symleiddio'r broses asesu sydd gan y Cyngor i adennill y gost o ddarparu gwasanaethau. Mae angen mabwysiadu polisi sy'n seiliedig ar "fandiau" er mwyn cydymffurfio â pharmedrau system gorfforaethol y Cyngor ar gyfer taliadau / anfonebau ac asesu ariannol.

Felly, egwyddorion y newidiadau a awgrymir yw:

- Cydymffurfio â chanllawiau statudol
- Strwythur codi tâl tecach a
- Er mwyn i'r Cyngor fedru adennill y gost o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

Cyn gweithredu unrhyw newidiadau mae'n rhaid i'r Cyngor ymgynghori â defnyddwyr gwasanaeth ar unrhyw newidiadau arfaethedig a bydd angen cwblhau'r ymgynghoriad cyn i'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniad.

1.5 Mae'r swyddogion yn argymhell ymgynghori ar y Polisi Codi Tâl a ganlyn:

Yn dilyn cynnal ailasesiad ariannol o'r holl ddefnyddwyr gwasanaeth cynigir codi tâl fel a ganlyn:

Cost Uned am 2016/17: £15.50 yr awr

OED PENSIWN	Tâl Wythnosol	DAN OED PENSIWN
Incwm o dan £237.89 yr wythnos	DIM TÂL	Incwm o dan £165.03 yr wythnos
Incwm rhwng		Incwm rhwng
£ 237.90 - £ 240.61	£ 12.28	£ 165.04 - £ 167.75
£ 240.62 - £ 255.61	£ 15.00	£ 167.76 - £ 182.75
£ 255.62 - £ 270.61	£ 30.00	£ 182.76 - £ 197.75
£ 270.62 - £ 279.86	£ 45.00	£ 197.76 - £ 207.00
£ 279.87 - £ 285.61	£ 54.25	£ 207.01 - £ 212.75
Incwm ar neu dros £285.62 neu gynilion dros £24,000.00	£ 60.00	Incwm ar neu dros £212.76 neu gynilion dros £24,000.00

Bydd incwm o'r budd-daliadau a'r ffynonellau lles canlynol yn cael ei anwybyddu'n llawn:

- (A) Taliadau Uniongyrchol;
- (B) Taliadau Incwm Gwarantedig a wneir i Gynllun Iawndal Cyn-filwyr y Lluoedd Arfog;
- (C) Elfen symudedd y Lwfans Byw i'r Anabl;
- (Ch) Elfen symudedd y Taliadau Annibyniaeth Bersonol;
- (D) Credyd Treth Gwaith.

Bydd incwm o'r budd-daliadau canlynol yn cael ei gymryd i ystyriaeth wrth ystyried yr hyn y gall person fforddio ei dalu tuag at gostau gofal a'u cymorth:

- (A) Lwfans Gweini, yn cynnwys Lwfans Gweini Cyson a Lwfans Anabledd Difrifol Eithriadol;
- (B) Lwfans Profedigaeth;
- (C) Lwfans Gofalwyr;
- (Ch) Lwfans Byw i'r Anabl (elfen ofal);
- (D) Lwfans Cyflogaeth a Chymorth neu'r budd-daliadau y mae'n eu disodli megis Lwfans Anabledd Difrifol a Budd-dal Analluogrwydd;
- (Dd) Cymhorthdal Incwm;
- (E) Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol neu fudd-daliadau cyfatebol ;
- (F) Lwfans Ceisio Gwaith;
- (FF) Lwfans Mamolaeth;
- (G) Credyd Pensiwn;
- (Ng) Taliad Annibyniaeth Bersonol (elfen Byw Dyddiol);
- (H) Pensiwn Gwlad;
- (I) Credyd Cynhwysol.

Yn gynnar yn 2017 'rydym yn disgwyl i Lywodraeth Cymru gyhoeddi cynnydd yn y tâl uchaf y gall defnyddwyr gwasanaeth ei dalu am ofal yn y cartref, sef £60 ar hyn o bryd. Nid yw'n glir ar hyn o bryd beth fydd y cynnydd hwn.

Credwn y bydd y cynnydd hwn yn cyd-ddigwydd â'r cynnydd o £24,000 i £30,000 yn y cynilion a / neu'r cyfalaf y gall unigolyn eu cadw tra'n byw mewn lleoliad preswyl tymor hir. Mae'n bosib y bydd y llywodraeth yn disgwyl i'r Cyngor ddefnyddio'r arian yn sgil cynnydd posib yn y ffioedd gofal cartref i gydbwysu'r incwm a gollir o leoliadau preswyl. Rydym yn monitro datblygiadau'r hyn gan Lywodraeth Cymru.

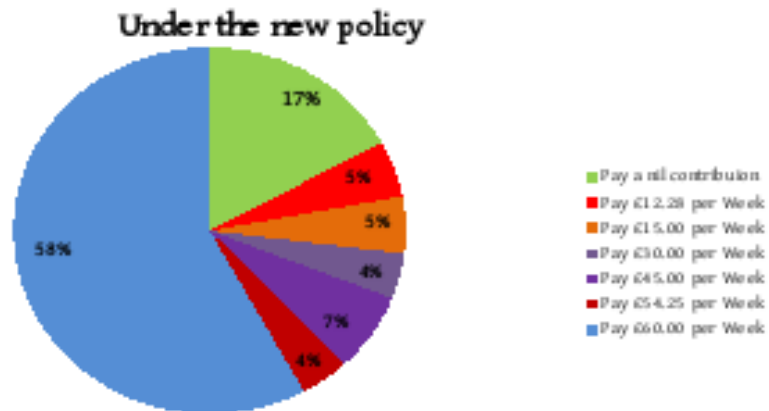
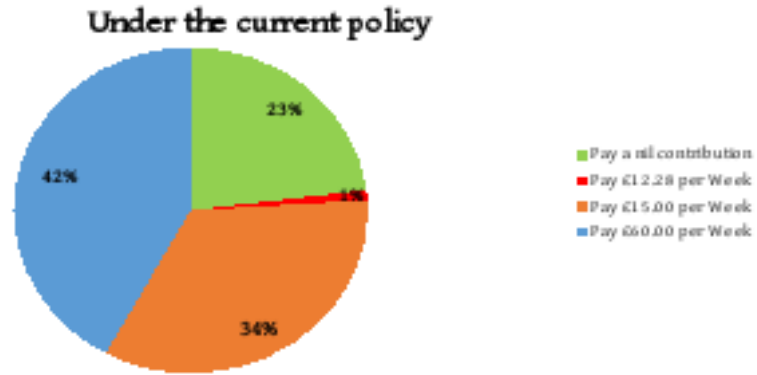
Os cadarnheir y newidiadau hyn 'rydym yn argymhell bod disgwyl i'r rheini yr aseswyd bod angen iddynt dalu'r tâl uwch yn gwneud hynny.

Yn seiliedig ar weithredu'r dull bandio a nodir, bydd y Polisi Codi Tâl yn effeithio ar y niferoedd canlynol o ddefnyddwyr gwasanaethau: -:

Nifer y defnyddwyr gwasanaeth ar hyn o bryd*	Manylion am y cynnydd neu'r gostyngiad wythnosol yn y taliadau
42	Yn cynyddu o £15.00 i £60.00
26	Yn cynyddu o £15.00 i £30.00, £45.00 neu £54.25
12	Gostyngiad o £5.00 i £00.00
6	Gostyngiad o £15.00 i £12.28

* Nifer yn seiliedig ar giplun o'r sefyllfa ym mis Gorffennaf 2016

Rhagwelir refeniw blynyddol ychwanegol (yn seiliedig ar y defnyddwyr gwasanaeth ar hyn o bryd) o £124,978.

1.6 Ystyriaethau eraill:

Ystyriodd y swyddogion 4 opsiwn:

Opsiwn	Gweithred	Manteision	Risgiau
1	Dim Newid	Dim newid i'r rhan fwyaf o ddefnyddwyr gwasanaeth.	Ddim yn sicrhau'r cyfraniad uchaf.
2	Gweithredu'r polisi ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth newydd yn	Dim newid i'r defnyddwyr gwasanaeth cyfredol.	Dim cydraddoldeb rhwng y defnyddwyr gwasanaeth cyfredol

	unig.		a'r defnyddwyr newydd. Ddim yn sicrhau'r cyfraniad uchaf yn y tymor byr. Mwy o gwynion.
3	Ei weithredu mewn dau gam – sef 50% y flwyddyn am 2 flynedd	Cynnydd graddol mewn taliadau i ddefnyddwyr gwasanaeth dros 2 flynedd. Llai o faich ariannol ar unigolion.	Ddim yn sicrhau'r cyfraniad uchaf am 2 flynedd. Mwy o gwynion. Gallai gweithredu'r polisi mewn dau gam fod yn her i'r system gyfredol.
4	Gweithredu'r Polisi Codi Tâl a argymhellir o 1/04/2017.	Sicrhau'r cyfraniad uchaf Cydraddoldeb llawn â'r cod ymarfer. Cydraddoldeb rhwng defnyddwyr gwasanaeth.	Cynnydd yn lefel y cwynion.

Os gweithredir opsiwn 3 neu opsiwn 4 bydd raid cynnal adolygiad llawn o amgylchiadau ariannol y defnyddwyr gwasanaeth cyfredol a rhoi cyfnod rhesymol o rybudd o'r taliadau uwch er mwyn rhoi digon o amser i ddefnyddwyr gwasanaeth gomisiynu darparwr newydd o'r sector annibynnol os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Yn ogystal, bydd gwasanaethau cymorth ac eiriolaeth ar gael i unigolion pan ymgynghorir gyda nhw ar yr opsiynau a phan weithredir unrhyw newidiadau unwaith y bydd y Pwyllgor Gwaith wedi gwneud penderfyniad.

1.7 Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini gymeradwyo bod y swyddogion yn ymgynghori ar yr opsiynau arfaethedig hyn gyda'r defnyddwyr gwasanaethau a fyddai'n cael eu heffeithio ganddynt ac y dylid cynnwys unrhyw daliadau uwch eraill a gadarnheir gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r ymgynghoriad hwn cyn cyflwyno argymhellion terfynol i'r Pwyllgor Gwaith.

